

45.

Integrált Károsító-specifikus Ellenőrzési Adatlap

Vírusvektor fonálféreg vizsgálata certifikált szaporítóanyag előállító területeken

Vizsgáló laboratórium:

NÉBIH ÉLİ Növény-egészségügyi Diagnosztikai Nemzeti Referencia
Laboratórium (NDNRL)
1118 Budapest, Budaörsi út 141-145.

A. Általános rész:**1. Növény-egészségügyi státusza:****7/2001. (I.17.) FVM r. 1/A/1 melléklet szerint:**

- *Longidorus diadecturus*
- *Xiphinema americanum* (nem európai populációk)
- *Xiphinema californicum*

87/2006. (XII.28.) FVM rendelet 8. sz. melléklet 2.13. pontja szerint:

- *Xiphinema index*
- *Xiphinema italiae*
- *Xiphinema diversicaudatum*
- *Longidorus attenuatus*
- *Longidorus elongatus*

72/2010 (V.13.) FVM r. 7. sz. melléklet 4. pontjának 2. számú táblázata szerint:

- *Longidorus attenuatus*
- *Longidorus elongatus*
- *Longidorus macrosoma*
- *Xiphinema diversicaudatum*

Földrajzi elterjedés:

Longidorus diadecturus: Észak-Amerika: Kanada

***Xiphinema americanum* (Európán kívüli populációk):**

Ázsia: Ceylon, India, Japán, Kórea, Pakisztán

Észak-Amerika: Kanada, Mexikó, USA

Dél-Amerika: Brazília, Chile, Guatemala, Panama, Uruguay

Óceánia: Új-Zéland, Ausztrália

Xiphinema californicum:

Észak-Amerika: USA

Dél-Amerika: Brazília, Chile, Mexikó, Peru

Xiphinema index:

Európa: Franciaország, Görögország, Magyarország, Németország, olaszország, Portugália, Spanyolország

Ázsia: Irak, Irán, Törökország

Észak-Afrika

Észak-Amerika: USA

Dél-Amerika: Argentína, Chile

Xiphinema italiae:

Elsősorban a Földközi-tenger partvidékén terjedt el. Európa: Bulgária, Franciaország, magyarország, Olaszország, Portugália, Spanyolország

Ázsia: Izrael, Törökország

Afrika: Algéria, Tunézia

***Xiphinema diversicaudatum*:**

Mérsékelt égövi faj. Egész Európában megtalálható.

Észak-Amerika: Kanada, USA

Óceánia: Új-Zéland, Ausztrália

***Longidorus attenuatus*:**

Európa: Bulgária, Franciaország, Olaszország, Németország, Lengyelország, Spanyolország, Egyesült Királyság, FÁK

Afrika: Nigéria

***Longidorus elongatus*:**

Mérsékelt égövi faj, széles körben elterjedt Európában.

Ázsia: india

Afrika: Dél-Afrika

Észak-Amerika: Kanada, USA

Óceánia: Új-Zéland

***Longidorus macrosoma*:**

Mérsékelt égövi faj. Európában megtalálható.

2. A károsító rövid leírás

Longidoridae családba tartozó nagy testű, akár több mm-es állatok. Külső élősködők, gyökereket szívogatnak. A közvetlen kártétel mellett sok fajuk közvetett kártevő is, mivel NEPO vírusok hordozására és átvitelére alkalmasak.

Fertőzés tünetei:

***Xiphinema americanum* csoport**

A fertőzött gyökereken vörösesbarna, majd barnásfekete nekrotikus sebek keletkeznek, utat nyitva a másodlagos fertőzéseknek is. A fiatal növények, facsometék növekedése és fejlődése lelassul, vagy megáll.

***Longidorus* nem tagjai**

A gyökércsúcson és a fiatal gyökereken ektoparazita módon táplálkozik. Az új gyökerek már a fejlődésük kezdetén gubaccsá alakulnak, a gyökérrendszer redukálódott.

3. Károsító biológiája, életmódja:

***Xiphinema americanum* csoport**

A *Xiphinema americanum* csoport-tágabb értelemben véve 25-30 fajból álló fajkomplex, az EPPO tagországokban a fajcsoportból a *X. americanum*, *X. californicum*, *X. rivesi*, *X. brevicolle*, *X. pachtaicum*, *X. incertum* és a *X. simile* fordul elő.

Egy éves fejlődésű állatok. Kifejlett egyedei télen, a tartósan fagyott talajban elpusztulnak, ilyen körülmények között tojás állapotban telelnek át. Négy lárvastádium van. A nőtény rendszerint szűznemzéssel szaporodik, mivel a hímek ritkák vagy hiányoznak a populációból. Szaporodásának hőoptimuma 20-24 °C. A könnyű, oxigénben gazdag vályogtalajokat kedveli. Veszélyes NEPO vírusokat visz át: TomRSV, TRSV, CRLV, PYBMV. A víruselevétel és átadás egy órán belül megtörténhet, a

vektorképességet két éven át megőrzi.

***Longidorus* nem tagjai**

A *Longidorus* nem tagjai egy éves fejlődésű állatok. A hímek ritkák, szaporodásuk partenogenezis. A gyökércsúcson és a fiatal gyökereken ektoparazita módon táplálkozik. Az új gyökerek már a fejlődésük kezdetén gubaccsá alakulnak, a gyökérrendszer redukálódott. NEPO vírusokat visz át.

Morfológiája: A vizsgálat szempontjából nem szükséges.

4. Gazdanövényei

Legfontosabb gazdanövényei:

Gazdanövényköre rendkívül széles, fás és lágyszárú növények egyaránt.

Terjedés módja: Talajjal és gyökérre tapadt földdel terjed.